

Ishaja vsak ponedeljek in četrtek popoldne.
 Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za izposojstvo celo leto 11 L.
 Na naročila brez dopolne naročnine se ne moremo ozirati.
 Odgovorni urednik: Polde Kemperle

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 38

V Gorici, v četrtek 15. maja 1924.

Let. VII.

Nefrankirano pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo vnaprej.
 List izdaja komarček GORIŠKE STRAŽE
 Tisk. Juch v Gorici
 via Morelli 16.
 C'arava in uredn.: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Tak narod bo vztrajal.

Zadnjič smo pokazali našim čitateljem, da je narodno izdajstvo le posledica neznačajnosti v zasebnem življenju. Kdor je kot človek brezvesten in nemoralen, o tem ne veš nikoli, ali ne postane prej ali slej tudi v narodnem oziru brezvesten in preskoči v tabor nasprotnikov.

Zato je pravo in resnično narodno delo le tisto, ki si postavi nalogo, ljudstvo VZGAJATI, ga duševno in moralno dvigniti tako visoko, da postanejo slučajni breznačajnega odpadništva skoro nemogoči.

Vzgoja mora biti premišljena in sistematična, prešiniti mora vse življenje naroda, priti mora v njegove družine, v društva, v občino in deželo, prekvasiti in preroditi mora ljudstvo do temeljev.

To je edino prava dalekovidna narodna politika na tej zemlji, ob njej se pa tudi ločijo duhovi na Primorskem. Del naših rojakov je nam nasproten in ugovarja: »Čemu govorite neprestano o krščanski vzgoji in silite s takimi stvarmi v javnost? Prva naša naloga je borba za naše narodne pravice, vse drugo pustimo pri miru. Kdor pendarja v javnosti potrebo krščanske vzgoje ljudstva, ta ovira narodno obrambni boj primorskih Slovencev. Moralba in duševna povzdiga naroda je zadeva, ki politika ne sme prav nič brigati, zakaj on ima važnejše in večje naloge.«

Odkrito izjavljamo, da se z njimi ne strinjamo.

Oni mislijo, da je moralna povzdiga našega naroda čisto privatna in postranska zadeva, katero moramo prepustiti ženskam in duhovnikom, mi smo pa mnenja, da je moralna kultura slovenskega ljudstva eno največjih in najvažnejših vprašanj našega narodnega obstanka, in da mora vsled tega prav krvavo zanimati tudi politika.

Kar je zanje brezpomembno, je za nas važno, kar je njim majhno je nam veliko, kar oni omalovažujejo in podcenjujejo, to je za nas silovito resna, globoka in velika zadeva, od katere je odvisna narodna bodočnost našega ljudstva.

Lahko je prepričati naše ljudi, da so Slovenci in da morajo Slovenci ostati, toda mi vas vprašamo: kako boste dali ljudstvu moralno MOČ, da bo ostalo zvesto in značajno do konca, da bo vztrajalo v vseh viharjih, da bo stalo trdno ko skala v dneh preizkušnje? Ni drugega sredstva ko poštena in temeljita moralna vzgoja, ki naj prešine vse privatno in javno življenje naroda.

To je globoka vera, ki preveča naše javno delo. Iz ljubezni do naroda bomo korakali na začrtani poti dalje, vabili bomo vse, ki so dobre volje na pomoč, plašili pa se ne bomo pri tem nobenih očitkov, nobenih ovir in težav, ki bi prihajale iz slovenskega tabora.

Kar človek spozna za pravo in pošteno, to mora vršiti pogumno in srčno, trdno verujoč v zmago svoje ideje.

Kaj se godi po svetu?

Volilna borba, ki se je vršila preteklo nedeljo na Francoskem, je končala s strašnim porazom Poincaréjeve politike. »Narodni blok«, kateremu je načeljeval predsednik francoske vlade, je bil tako potolčen in razmesarjen, kakor malokatera politična skupina v Evropi po svetovni vojni. Poincaréjeva večina je zgubila več ko 160 poslancev in leži danes strta na tleh. Cela vrsta bivših ministrov in voditeljev nacionalistov je padla in se ne vrne več v parlament.

Poincaré bo odstopil 1. junija in izročil vlado svojim nasprotnikom. Francosko ljudstvo se ni dalo omamiti in preslepiti od izida nemških volitev, ampak je brez omalovažanja šlo v boj proti militaristični politiki Poincaréja in jo zrušilo. »Francози bi se morali futiti ponosno«, — pravi grof Sforza — »da so sinovi dežele, ki je pokazala toliko politične zrelosti, da se ni dala prav nič vplivati od zmage nemškega nacionalizma.«

In res! Poraz Poincaréja je tem hušji, ker se je zvršil kljub izidu nemških volitev in zato je vzbudil njegov padec globok vtis v vsaj Evropi.

Zmaga francoske demokracije.

S porazom Poincaréja je obsodil franc. narod politiko železne pesti proti Nemčiji, obsodil je zasedbo Perurja, obsodil blazni militarizem, obsodil nedemokratsko in nasilno politiko, ki je osovrazila Francijo v svetu, obsodil protidemokratsko politiko na znotraj. Može, ki so v nedeljo prinajali Poincaréja, so zastopniki in glasniki francoske demokracije in zato pomeni njih zmaga velik uspeh demokratske misli Evrope. Največjo zmago so odnesli iz volitev zamerni socialisti, ki so poskočili od 50 poslancev na 162, radikaleci ter radikalni-socialisti, katerih število se je zvišalo od 83 na 151. Komunisti so imeli v bivšem parlamentu 13 poslancev, danes jih bodo imeli 30.

Kakšen prevrat pomenijo te volitve v francoski politiki, se vidi najbolje v tem, da je bil izvoljen za poslance bivši minister Malvy, katerega je pred par leti obsodilo sodišče v zapor, češ da zagovarja Nemce in škoduje s tem domovini.

Naslednik Poincaréja.

Na čelu Bloka leve, v katerem so bile združene skoro vse zmagovalne stranke, stoji župan mesta Liona, Eduard Herriot, katerega označujejo za naslednika Poincaréja. To je mlad in izredno delaven politik, eden najbolj bistroumnih govornikov Francije. Program bodoče vlade se razvija najbolje iz idej, katere je zastopal čisto Herriot v parlamentu. V boju proti Poincaréju je zagovarjal sporazum med Francijo in Nemčijo, ker je ta v interesu obeh narodov. Nastopil je proti zasedbi Perurja in dokazal v parlamentu, da bi bila dobila Francija več premoega in več denarja od Nemcev,

ko bi ne bila zasedla porušene-ga ozemlja. Nastopil je proti militarizmu in zahteval, naj se skroji vojaška služba na najnižjo mero. Herriot je zagovarjal v pariškem parlamentu mir in sporazum z Rusijo, hotel je zblizanje z Ameriko. Pretirani nacionalizem je poguba Francije, ker jo odtuja od ostalega sveta, ker vzbuja sovraštvo v sosedih in sili Francoze k vedno hušjemu oboroževanju. Moč Francije ni v bajonetih in kanonih, temveč v zaupanju, ki ga uživa med demokratskimi narodi Evrope in Amerike. Varnost Francije je najbolje zaščitena v močni Zvezi narodov, kjer so zastopane vse dežele, med njimi tudi Nemčija in Rusija.

To so ideje, za katere se bori Eduard Herriot v javnosti in če postane predsednik vlade, bo gotovo skušal vsaj deloma uresničiti svoj program.

Poleg Herriota imenujejo kot naslednika Poincaréja bivšega ministrskega predsednika Aristida Brianda, ki je tudi zagovornik demokratske politike v notranjosti in na zunaj.

Različni nasprotniki.

Zmaga francoske demokracije je nasprotnike zelo razjarila. Francoski nacionalisti so zahtevali, naj se uvede v državi politika trde pesti, nekateri so celo hoteli, naj se uvede nad prebivalstvom diktatura, ker se z demokratskim parlamentom ne da več pošteno vladati. Energičen in sposoben mož naj vzame v roke vajeti države in njegovi volji se mora ukloniti ljudstvo. To je edina rešitev domovine. V Parizu so nacionalisti hvallili Mussolinija in ga postavljali za zgled francoskemu prebivalstvu.

Sedaj je pa prišla nasprotnik velikanska zmaga nasprotnikov. Ne le na Francoskem, ampak tudi čeleč izven francoskih mej je napravil izid volitev silen vtis.

Italijanska opozicija se zelo veseli uspehov francoske demokracije. Vodstvo zmernih socialistov je odposlalo iz Milana francoskim socialistom pozdravni brzojav, v katerem pravi, da čestita k sijajni zmagi nad nacionalistično reakcijo, želeč iz srca, da bi to pripomoglo k svobodi in miru med narodi.

Ravno tako je odposlala italijanska zveza za politično demokracijo brzojav Herriotu, v katerem izraža svoje veselje nad zmago francoske demokracije, ki daje tolažbo in pobudo tudi Italijanom. Vsi napadi na pravice ljudstva so brezuspešni. »Zmaga na Francoskem bodi za nas nauk, da bomo tudi mi energično branili nedotakljiva načela demokracije.«

Kdor čita v teh dneh časopise naše države, se prav brž prepriča, kako so francoske volitve opogumile opozicijske stranke v njihovem boju proti vladi. Francoske volitve so se spremenile v orožje, ki ga vihti sedaj opozicija proti fašizmu.

Najbolj ostro in ljuto napada fašizem glasilo republikancev »La Voce Republicanca«. »Izmed štiri-rih velesil, ki so zmagale v evropski vojni«, pravi list — »napredujejo tri, in sicer Amerika, Anglija in Francija, na potu svobode in demokracije, samo ena, to je Italija si je prihranila čast izvršiti najbolj gorostasne protidemokratske poskuse.«

Tudi za naše koristi gre!

Ze iz opisanega vidimo, kakšen vpliv imajo politični dogodki v tui državi na razmere pri sosedih. V sled zmage na Francoskem dvigajo pri nas glavo opozicijske stranke in v Nemčiji so se okrepili nasprotniki nacionalistov. Katoliški centram, ki bo v bodočem berlinskem parlamentu jeziček na tehtnici, bo po volitvah na Francoskem raje potegnil s socialisti kakor z Nemško nacionalno stranko ali ji bo stavil vsaj težje pogoje za vstop v vlado. Volitve na Francoskem bodo raznotako vplivale na politično življenje Angije in drugih držav v Evropi.

Ako zmagajo na primer Francija vojno službo in preneha delovati nove kanone, ji bodo sosedje več ali manj tudi druge države in med njimi morda tudi Italija. Naši fantje na Primorskem bi v tem slučaju služili manj časa pri vojakih, naši kmetje bi plačevali morda nekoliko manjše davke.

Bratje »Goriške Straže« torej razumajo, kako važno je, da zasleduje izobraženo in zavedeno ljudstvo politične dogodke po svetu. Gledati mora z odprtimi očmi okoli sebe, da razume svoj položaj in pozna vzroke slabih in dobrih razmer, v katerih mora živeti.

Kaj se godi v Belgradu?

Naši čitatelji se bodo vprašali kako je z vladno krizo v Jugoslaviji. Do danes je kriza neročena in bo trajala še nekaj časa. Če vpostevamo, da gre za najvažnejšo politično odločitev, s katero se je imela baviti mlada država od svoje ustanovitve, postane razumljivo, da traja kriza tako dolgo.

Kralj Aleksander želi, da bi se ustanovila tako zvana koncentracijska vlada, to se pravi vlada, v kateri bi bile zastopane vse stranke. On želi, da bi se nasprotniki sporazumeli, kar je pa v danih razmerah zelo težko. Kako naj sede v isti vladi ljudje, ki imajo popolnoma različne nazore in ki se dan na dan pobijajo z najostrejšim orožjem? Kako naj se združita Pašić in Radić? Ogenj in voda ne moreta skupaj. Ko je kralj naročil Pašiću, naj sestavi tako vlado, je zatoraj Pašić ponudbo odklonil, ker je videl, da ne uspe. Za Pašićem je bil vprašan predsednik Narodne skupščine Ljuba Jovanović, a tudi on je spoznal, da je to neizvedljivo. Sestaviti tako vlado je dobil nalogo tudi minister Trifković, a tudi njemu ni bila sreča mila.

Koncentracijske vlade ne žele ne radikali in ne opozicija, zakaj vsak bi najraje sam na lastno roko izvedel volitve.

Danes je položaj v Belgradu še nerazrešen, borba med opozicijo

Delavski vesnik.

Največje industrijsko podjetje v naših krajih so ladjedelnice v Trzinu (Monfalconu), katerih lastnik je družina Cosulich. To so ladjedelnice, kakor jih je le malo na svetu. Edino na Angleskem in v Ameriki so večje.

Kapital podjetja

gre na milijone in milijone. Zvisal se je v zadnjem času od 15 na 60 milijonov lir, kar ni majhna svota. Ker so bile ladjedelnice v vojni porušene, so lastniki prosili pri vladi za posejilo in ga tudi dobili v znesku 55 in pol milijonov lir po 4¹/₂ od sto.

Iz poročila obnega zhora se vidi, da so imele ladjedelnice letos 167 tisoč lir čistega dobička. Tako se glasi vsaj uradno poročilo.

Koliko delavcev je zaposlenih in kaj so izdelovali?

V preteklem letu so preživljale ladjedelnice več ko 2000 delavcev in uradnikov.

V letu 1923. je podjetje izvršilo 9 potniških ladij za jezero Lago Maggiore, končalo nekatere ladje iz leta 1922. in se pečalo nato skoraj izključno s popravilo in razstavljanjem pokvarjenih parobrodov; popravljalo je tudi železniške vozove in lokomotive in izvrševalo je v zadnjem času celo zrakoplovna dela.

V tekočem letu

je naročil že pet novih ladij in bolgarska vlada je naročila v Trzinu tri vladnice za paroplovbo na reki Danavi.

Trziške ladjedelnice so prosile, da bi rimska vlada naročila pri njih gradbo vojnih ladij, pa niso bile uslišane. Tako je stanje tega velikega industrijskega podjetja, od katerega žive tisoči delavcev.

KRUHA MLADIM DELAVCEM.

Ameriške žarčice države so skoro popolnoma zapale vrata italijanskim državljanom. Prav redkim se bo izpolnila želja, da bodo vstopili v deželo dolarjev. Le 1300 ljudi na leto se bo smelo izseliti iz Italije v Združene države. Na vsakih 1000 italijanskih državljanov bo prišlo en izseljenec! V novem izseljeniškim zakonu pri je druga volna dobita. Dovoljenje za izselitev bodo prejeli oni prosilci, ki so strokovno izobolani. Še več! Delavci, majstri, delodajci itd., ki imajo strokovna izobolila, bodo zamagljali dobri potni list tudi če bodo stecila izseljenec se prekončano.

Tako je Ameriška pogodba: Mi hočemo strokovnjake, take in kopače naj čim prej v Evropo samo. Kruha bomo dali v prvi vrsti izseljenim strokovnim delavcem.

Nosa Goriska, ne more dati kruha vsem domačinom. Saj poznano stroko za to: Trziška luka je prazna. Iz drugih dežel slija k nam čes delovne moči, kvantiteta peša. — In prejšnj prebivalstva mora iskati dela e tajini. In tu nam ameriški izseljeniški zakon kot blisk razsvetli bodočnost: Delavci brez strokovne izobrazbe nimajo vstopa v ameriško industrijsko državo.

Krka, boe mladim delavcem dati kruha — maza delavskemu dečku nuditi strokovna šola. Ta vidimo, da je strokovna šola kraj za naše ljudi, je ključ za vrata, ki odpirajo vhod v tuje dežele. Šola oš kruha — ampak le, če se e njej dobro izučiš. Dobro pa se moreš izučiti le e domači, slovenski šoli, e slovenski šoli za zidarje, mehanike, zakodete itd. Ko stojijo ti soči slovenskih ljudi, ki bi želeli oditi v Ameriko, pred zaprtimi vrati — čutimo esi, da je prašanje slovenske šole

prašanje kruha za delovno ljudstvo. In zato morajo slovenski delavci zapisati na svojo zastavo tudi ta klic: Za slovenske delavske otroke zahtevamo slovenske strokovne šole!

TRZASKO JUTARNO

so odprli 1. maja v navzočnosti prefekta in coditeljev primorske industrije. Komendant Segrè je e navdušenem gororu opoval fašizem, ki je zdrobil esi „komunistično pograbitost“, ki je hotela zožgati ladjedelnice pri Sr. Marku. Govornik je prav umestno bical nasilja komunistov, a ni našel besede za nasilja proti delavcem. H koncu je govornik dvignil slavospev delu. Bolj koristno in lepo bi bilo, če bi mesto pozdrava delu — nakazalo podjetje delavkam bolj poštene plače. Kako naj žive delavke s plačo 8-10 lir, pa še v Trstu!

PREDILNICA V PODGORI.

Predilnica v Podgori bo postala veliko podjetje, ki bo zaposlovalo, ko bo dokončano, krog 5000 delovnih moči. V podjetju bo stalo 2600 avtomatičnih stater. Podjetje bo imelo oddelke za prejo, tkalnico, barvilnico in mehanično delavnico. Lastnik podjetja je trziška terdka Brunner. Pri vseh delih so z malimi izjemami zaposleni domačini.

POZOR SVILOREJCI!

Letos 15. junija se obnovi v Gorici trg za sviloprejke. Vršil se bo na trgu Sv. Antona. Opozorjamo na ta trg vse kmetovalce, ki se bavijo z gojenjem sviloprejk in jim svetujemo, da se že sedaj nanj pripravljajo.

TRZNE CENE V GORICI.

Dne 12. maja so bile na goriskem trgu sledeče cene: salata 1.20-2.40 lir, radič 0.50-0.80, špinača 1.—1.40 spargelj 3.—3.80 lir, krompir 0.60-0.80, fižol 2.20-2.60, česnik 1.20-1.60, svež grah 2.50-3.40, vrzote 2.00-3.40, jabolka 2-4 Bre, maslo 14-17 lir, mleko 1.00-1.20, jajca 0.45-0.50.

VALUTA.

Dne 10. maja si dobil na trziški borzi: za 100 avstrijskih kron 0.631-0.632 L; za 100 dinarjev 27.70-28.00 L; za 1 dolar 22.30-22.45 L; za 20 francoskih frankov v zlatu 86.50-87.25 L; za 1 šterling 97.80-98.— L.

BENESKE OBVEZNICE.

Dne 10. maja: Srednji tečaj 85.40 v Milanu 85.50, v Rimu 85.20, v Trstu 85.— lir.

TO IN ONO.

ALI NI SVET ZNOREL?

Ljudi, ki se znajo imenitno, so s pestmi, imenujejo bokserje. V kratkem se bosta spopadla dva taka močakarja: amerikaneec Dempsey in zamorec Vils, gledali ju bodo tisoči in tisoči radovednežev. Amerikaneec zabava kot odškodnino najmanj 50 tisoč dolarjev ali 16 milijonov lir in jih bo tudi dobil.

Norei, ki bodo milijone plačali, služijo, da bi jim kdo pristonil 26 milijonov po zadnji plati.

KAKO POSLJES

IN PREJMES DENAR!

S 1. majem so prišle v veljavo poštne nakaznice, kakor jih imajo v starem kraljestvu. Izpolniš jih kakor dosedanje, le da moraš napisati tudi dan, ko si denar odposlal. Če ti kdo denar pošlje, ga ne dobiš na den, ampak dobiš le nakaznico, s katero se juviš na pošti, kjer ti denar izplačujejo. Ako te pošta ne pozna, se moraš legitimirati. Pri tej priliki lahko zahtevaš od pošte, da ti izstavi stalno nakaznico za dviganje denarja.

NEZNOSNA VROČINA

je bila te dni v Neapolju. Toplemer je kazal v seni 28 stopinj. Kakor v najhujšem poletju.

Najvišji Pastir je v nedeljo ob 9¹/₂ uri dop. poklical k Sebi pokrepčanega s sv. popotnico zvestega služabnika preč. gospoda

Janka Nep. Sedej-a

vikarija na Grahovem

Pogreb se bo vršil v torek 13. t. m. ob 11. uri dop.

Gorica-Cerkno 12. n aja 1924.

Zalujoči sorodniki.

RAZGLAS.

Občina Avče bo oddala v najem planino na Čavnu nad Črničami potom javne dražbe, ki se bo vršila dne 18. 5. 1924. ob 11. uri dopoldne v občinski pisarni v Avčah. Več se izve na dan dražbe.

Zupan: J. Kolenc.

NOVE KNJIGE.

M. Humeč: »DOMAČI VRT«.

Praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Cena vezani knjigi 18 lir.

Finžgar: »ZBRANI SPISI« IV. zvezek. (Dekla Ančka, novela). Cena trdo vezani knjigi 9.60 lir.

France Stele: »ORIS ZGODOVINE UMETNOSTI PRI SLOVENCIH«. Kulturno zgodovinski poskus. Cena mehko vez. 18 lir.

Zaloga v KNJIGARNI K. T. D. Gorica. Montova hiša.

Cement iz Čedadada

po 17 lir kvintal

pri

Benečančku v Kobaridu

MAŠ ZOBOZDRAVNIK

doktor Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh. sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
: v Gorici, na Travniku št. 20 :

Manufakturna trgovina

RUDOLF KNEZ - GORICA

Piazza Ed. De Amicis 13 (Korenj).

Priporoča cenj. občinstvu v mestu in na deželi svojo bogato založeno trgovino z raznovrstnim novim blagom za ženske in moške obleke, ter za birmance. Obleke na mfo se izgotavljajo po najnižji ceni.

Za obilen obisk se priporoča

RUDOLF KNEZ.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 82 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

in Pasišem je se neodločena. Nihče ne more povedati, kako se bo bitka končala in zato je pametno opustiti vsako politično prorokovanje in čakati na rešitev, ki ne more več zelo dolgo trajati.

Prepiri v fašistovski stranki.

Rimski parlament ni se odprt, pa že so se razvili v živnosti ostri politični boji med izvolenimi poslanci. Borba se je začela med fašisti samimi, in sicer v časopisju. Dva fašistovska lista v Rimu, »Il Paese Nuovo« ter »Impero« sta priložila več ostrih napadov na finančnega ministra De Stefanija, v katerem mu očitajo, da dela slabo in škodljivo finančno politiko. De Stefanij hoče ohraniti gospodarstvo države, toda v resnici tlačiti davkoplačevalce in jih stiska z davčnim vijakom, ne da bi pri tem Bog zna koliko koristil državi. Tako politika je navedena in se mora spremeniti.

Ti napadi na fašistovskega ministra so vzbudili pri njegovih prijateljih in simpatizirajočih ljudem odpor in tako se je razvila prava bitka med fašistovskimi poslanci in voditelji. Očitki, ki si jih mečejo

v obraz, so hudi in polni zloce: Italija je postala država, nad katero gospodarijo kapitalisti in veposestniki. Fašizem izkorišča industrijalet v svoje namane. Tako vpijejo in očitajo eni. Druzi seveda odgovarjajo in tako postaja borba vedno ostrejša.

Mussolini mora poseči vmes.

Ministrski predsednik se ne nahaja trenutno v Rimu. On je na potovanju v Siciliji, tako da so se pričeli napadi na njegovega tovarisa ministra De Stefanija v njegovi odsotnosti. Pogled, ki ga vidi Rim v odsotnosti Mussolinijae, pravi Farinacci, »mora človeka užalostiti«. Mussolini opazuje seveda spore v fašizmu iz daljave, vendar tudi tako je sposoben, da so zelo važni in zato je prekinal svoje potovanje po Siciliji. Vrati se naravnost v Rim, da vzpostavi v stranki red in disciplino.

Še posebej doživlja zopet težko krizo, katera bo pa Mussolini zopet premagal, ker je njegova oseba v stranki še vedno absolutno odločilna.

15 decem. l. 1924 zaprositi za vpis v volilni imenik.

Tajništvo Političnega društva »Edinosti« v Gorici.

NAŠE CESTE.

„Goriška Straža“ je večkrat pisala, da se nahajajo ceste, mostovi i. t. d. naše železe v najžalostnejšem stanju. Trgovska zbornica v Gorici je pred par dnevi vložila na videmsko prefekturo spomenico, v kateri zahteva, naj se ceste in mostovi popravijo. Prefekt je odgovoril, da prevzame popravo cest deželna uprava, prizadete občine in okraji bodo pa morali povrniti deželni upravi potrebne stroške.

LJUBEZEM MED SESTRAMA.

Gospodje iz Vidma pritiskajo na vlado, naj zgradi brž železnico Krmin-Sagrado.

Za tem predlogom tiči zahrbtna misel. Kakor znano hoče vlada sezidati železnico Trbiž-Trst, da ji ne bo treba se posluževati proge preko Jesenic. Sedaj gre za to, ali pojde nova železnica skozi Gorico, ali pa mimo nje. Goričani želijo, da bi šla železnica preko Boveca-Kobarida Sv. Lucije v Gorico in odtod v Trst. Vidmenci pa hočejo da bi šla preko Čedad v Krmin in Sagrado, odtod naravnost v Monfalcon in Trst. Gorica bi bila tako obrezana od prometa. Da bi lažje dosegli svoj namen, silijo Vidmenci vlado, naj sezida sedaj železnico Krmin-Sagrado, kajti nato bi lahko rekli: »Da se prihranijo stroški, je treba zidati železnico skozi Čedad, ker imamo itak že progo Krmin-Sagrado izgotovljeno. Res velika in odkrita je ljubezen Vidma za svojo manjšo sestro Gorico.

ISKAL ĐELO IN NAŠEL SMRT.

Ljudje iz bovške kotline živijo te dni pod utisom prežalostne smrti mladega Franca Zagarja iz čezsolskega Loga.

18 letni fant je bil iz bome hiše „Tonijeve“. Trdo si je služil vsakdanji kruh kot delavec in pomagal s tem tudi svojim domačim. V ponedeljek, 12. t. m. se je napolit s kolesom v rabeljske rudokope, iskat si boljšega zaslužka. Dobro voziti kolesa pa še ni znal in to je bilo zanj usodno. Vračajče se veselo z Rabeljna, je naglo drl proti ostremu ovinku na „Napoleonom“ mostu, tik zgodovinske trdnjave v bovskih Ključah. Vsled velike hitrosti ni mogel oviti čez most in je tresel s prednjim kolesom ob nizko, kamenito ograjo. Sužek je bil tako močan, da ga je z lahkoto strmoglavil čez obzidje, v ozko, skalnato, 60 metrov globoko strugo mrzle Koritnice. Tam na dnu so objele okravavljeno truplo korenine in ga trdo držale, da ga niso odnesli deroči valovi in silni

vrtinci v kake neznane skalnate zajeke, odkoder bi ga žalostni svoji težko kdaj izveleli. V terek predpoldne so razbito truplo potegnili iz prepada in ga odpeljali v nevašnico. Deloma je krivo nesreče tudi čestno upraviteljstvo, ki že toliko časa odklada s popraviljanjem te podre mostne ograje.

KONCERT

THIERRY-KAVČNIK - BETETTO

se je vršil večeraj večer pred izredno številnim občinstvom; vneti prijatelji glasbe iz mesta in okolice so hoteli porabiti redko priliko, da se zopet za hip dvignejo iz vsakdanjosti v nevredni svet lepote. Že zdavnaj zasloveli imeni ge sopranistinja Thierry-Kavčnikove, in zlasti g. Julija Betetta sta zgibali ves goriški glasbeni svet in ga napolnili s skoroda nestrpnim pričakovanjem. Morda je bilo prav to izredno pričakovanje deloma krivo, da se nismo vrnili s koncerta z onim zadoščanjem, ki smo ga bili pričakovali.

Občudovali smo močan, razsežen in globoko čustven glas g. Betetta, istaklo tudi njegovo klasično umerjeno ter izrazito podajanje raznih skladb, vendar ni napravil na nas pričakovanega vtisa.

Temu je kriva deloma neakustična dvorana, ki odgovarja le grobih potrebam, deloma spremljevanje na klavirju.

Ni bilo prav, da je bil klavir zaprt; njegov glas je bil zadržan tudi zato, ker je bil preveč proti sredi pomaknjen. Da doseže bas-solist, čeprav je najboljše, zares popoln uspeh, je prvi predpogoj briljantno spremljevanje, ki smo ga iz raznih navedenih vzrokov pogrešali. Ugajala je Lajovičeva „Serena“, ki pa v basovi transpoziciji nikakor nima onega kolorita kakor v originalu. Do polne veljave so prišle vese Betettove vrline v „Mornarju“, ki je bil tudi naj bolj prikladen za glasbeno naobrazženost poslušavcev. Burno ploskanje občinstva pri tvoj in pri Adamičevi „Noejoj je pa svetla noč“ je bilo zares iskreno in ne oficijelno. Thomas-ov dvospjev „Mignon“ nam je dal priliko, da smo občudovali krepak, pristno moški bas v njegovi najbolj plemeniti lastnosti, ki je ta, da podpira, brani, dviga, nosi, senči — mehko, nežno in svetlo ter se tako moč in nežnost združita v popolno skladnost. Mnोजice poslušalcev so nezavestno to čutile in niso hotele zapustiti dvorane, dokler se dvospjev ni ponovil.

Gospa Thierry-Kavčnikova je po našem mnenju žela še več uspeha, ker je pač sopran za samospve mnogo bolj hvaležen, in od spremljevanja

DNEVNE VESTI

POZOR! UKINJENIM DRUŠTVOM!

Po dolgem času in trudu se je posrečilo Prosvetni Zvezi spraviti zadevo ukinjenih društev na legalno pot. Večeraj sta odposlanca P. Z. vložila v Vidnu pravilno opremljene prošnje in dobila potrdila o vročitvi. Vsakemu društvu pošlje tajništvo ta dokument z izrecnim opozorilom, naj ga dobro shrani. Nadaljne, jako važne informacije dobe društva v prihodnji številki „Našega Colničca“.

Pozor volilci, volilni odbori in zastopniki Slovanske liste.

Pri zadnjih državnozborskih volitvah je Slovanska lista v mnogih občinah izgubila precej glasov radi tega, ker so bili volilni imeniki pomanjkljivo sestavljeni. Da se to ne bo več zgodilo uvažajete:

Člen 28. vol. zakona določuje, da mora pokrajinska volilna komisija najpozneje do 30. aprila vrniti občinskim uradom volilne sezname z imeni pripadajočimi listinami.

Odloki pokrajinske komisije glede vpisa oziroma izbrisa iz volilnega imenika, se morajo sporočiti

prizadetim osebam vsaj do 20. maja. Seznan, ki jih je pokrajinska komisija končno odobrila, se mora je izločiti v občinskem uradu vsaj do 19. maja in morajo ostati izloženi do 31. maja. Zupanstvo mora občinarje o tem obvestiti.

Do 20. maja mora obč. volilna komisija na podlagi teh volilnih seznamov izpopolniti stalni volilni imenik in sicer vpise vse tiste v stalni volilni imenik, ki jih je vpisala v seznam volilcev pokrajinska vol. komisija in izbrise iz stalnega volilnega imenika vse one volilce, katerih izbris je pokr. vol. komisija odobrila.

Na ta način izpopolnjeni stalni volilni imenik mora biti izločen do 31. maja.

Pozivljamo slovenske volilce, volilne odbore, in zastopnike Slov. liste pri zadnjih državnozborskih volitvah, da pregledajo volilne sezname in izpopolnjeni stalni volilni imenik takoj in najbolj pozno do 31. maja.

Volilci, ki niso bili vpisani v izpopolnjene volilne imenike za državnozborske in občinske volitve (državnozborske) bodo morali od 1 do

31. maja, kako, kako, da smo se dobili in na svetih Visarjah! Se v mislih ni ni bilo, da bi se moglo to primeniti.

Veste oca, vedel sem, da pride za Rožnico na Visarje!

Vedel!

Da, gospod dekan so mi pisali. In sklenil sem, da moram tudi jaz k visarski Mariji, da se ji skupaj zahvalim. Vozil sem se iz Salzburga in pes hodil. Do Trbiža sem tuel ravnine in ceste dovolil, navedel sem se je. Oddahnil sem se, ko sem šel v gore. Veste, rad hodim na gore. Zdravo je in prijetno.

»Gospod vse pride v glavno, je menil oca. »Nas eden gloda rajši gore od daleč, in če mora nanjo, gre, gre, a tožko.

Prisil se do cerkve in vsi trije vstopili se prerili med množico do oltarja in molili. In oca in mati sta se šla trikrat po kolenih okoli oltarja. Sin ju je gledal še dalje kleče ob oltarju in spot so se mu rosle oči.

»Zahvaljum se Ti Marija za očesne starše, ki so me z naukom in vzgledom prav vzgojili. Daj jim zdravja do sive starosti, meni pa možnost, da jim bom izkaval svojo hvaležnost tudi dejanjsko!«

Oče in mati sta odmolila in se uvrstila pred prednico, sin je pa sedel v klop pred oltarjem in molil brevir — — — — —

Ko so potem sedeli v romarski gostilni pod cerkvijo, je Tine na dolgo in široko pripovedoval srečni materi in zadovoljnemu očetu zgodbe svojega življenja iz za sedmih let, odkar se niso videli. Pravi je, kako so mu zadnja tri celovška leta šla, kakor bi mignil, kako ga je sam generalni vikar celovškega škofa, Hohenvart, podpiral. Spoznal ga je v Soli, ko je nadzoroval krščanski nauk, in se čutil njegovemu gladkemu znanju. Odtedaj da je dobival hrano ori njem, bral knjige in z raznimi učeni in imenitni gospodi se je spoznal. Vsi so ga imeli radi in

o počitnicah so ga vabili sem in tja, da mu ni bilo nikdar sile. Tudi na gore, na najvišje, so ga jemali s seboj in vsakokrat jih je v hoji posekal in jim napravil marsikako, da so se dolgo smejali.

»Tako smo šli enkrat na najvišjo koroško goro, na Veliki Zvonar — pokazem Vam ga potem, lepo se vidi dtod. Hodili smo in lezli, pa mi pade v glavo in rečem:

— Gotovo ni bil še nihče na tem vrhu! —

— Kdo neki! — potrdi mojo misel generalni vikar, ki je tudi šel z nami in poznal koroško ko svojo dlan.

— Potem bom jaz prvi! — dem odločno in podvizam. Šel sem po stezah in plezal čez skale kakor dvija koza. Vsako toliko sem potal in čakal imenitno družbo, da bi se ne izgrešili. Ko prilezem na vrh, zavriskam zmagoslavno, da je odmevalo čez pol Koroske. A kmalu me je minilo veselje.

(Dalje).

Cerovškov gospod.

Življenje Valentina Staniča.

(Spisal Joža Lovrenčič)

Tolminec se je začel:

»Kako, da je postal kar mož. Krat tako kratko beseden!

In je gledal za njim in je videl, kako hiti po stezi nizdol, kako se je ustavil ob onih dveh Kanadcah, ki sta se peljala z njim, kako mu je mož stisnil roko, kako ga je žena objela in kako so si vsi trije otirali potesa oči.

»Oče, mati in sint!« je pomislil Tolminec in bil se sam zindjen.

Res, dobili so se oca, mati in sin duhovnik po dolgih, dolgih letih. Cerovškova ni mogla ustaviti solz veselja in venomer se je zahvaljevala Mariji:

»Stotisockrat Mačija zahvaljena, stotisockrat za to milost in veselje!

Oče pa je bil radoveden:

bolj neodvisen. Polje, kjer je sopranistinja najbolj doma je opera. Napravila nam je vtis strastno doživljajoče dramske pevke. Njen glas je tako razsežen, da nisimo bili prav gotovi, ali je sopranistinja ali altistinja: v vseh legah imponira. Ugažale so predvsem Adamičeva „Sotlandska“, Konjovičeva nad vse čuvstvena „Pod pendžeri“, Milojevičeva „Japan“ in „Cavalleria rusticana“. Zdi se nam pa, da bi gospa mogla bolj razločno in razumljivo peti; če je to nemogoče, naj bi ob takih prilikah občinstvu ponudili besedilo.

Koncert je bil v celoti zelo zadovoljiv in smo zanj prirediteljem iskreno hvaležni.

Dr. M. B.

SPREJEM V SKOFIJSKI ZAVOD SV. STANISLAVA V ŠT. VIDU NAD LJUBLJANO ZA 1924-25.

V zavod sv. Stanislava se sprejemajo zdravi, dobro vzgojeni dočki, zakonski sinovi dobrih, krščanskih staršev, ki so dovršili z odličnim ali vsaj z jako dobrim uspehom ljudsko šolo; zlasti taki, o katerih je upati, da se bodo po dovršeni gimnaziji posvetili duhovskemu stanu.

Prošnje za sprejem je nasloviti na skofijski ordinarijat v Ljubljani. Prošnji naj se priloži krstni list in obiskovalno izpričevalo. Starši ali njihovi namestniki naj prošnje s prilogami prinese v zavod sv. Stanislava v času od 1. do 15. junija t. l. Z njimi naj pridejo obenem tudi njihovi sinovi, za katerih sprejem prosijo. Samo iz Julijske Krajine se sprejemajo gojenci izjemoma tudi samo pisminenim potom, toda le pogojno, dokler jih vodstvo, ko pridejo v zavod, ne potrdi. Datum sprejemnega izpita bo naznanjen na rešeni prošnji.

Vodstvo zavoda sv. Stanislava v št. Vidu.

NOVA DOBA.

Okrajni šolski svet v Sežani se na podlagi prejetih ovadb premostil zelo uglednega in spoštovanega voditelja štirirazredne komenske šole, gospoda Josipa Štreklja v vasico Stomaž pri Štjaku. Na njegovo mesto je imenovan slov. fašistovski učitelj Šučka. Nova doba!

KAKO NAS LAHKO PODPIRATE?
Ne samo s tem, da se naročite na „Gor. Stražo“, da jo širite in dajate drugim štati, ampak tudi s tem, da se ozirate pri nakupih v prvi vrsti na tverdke, ki imajo oglase v našem listu.

NASLEDNIK LENINOV JE BIL SKRIVAJ V ITALIJI.

Poglavar ruske države gospod Rikof se je mudil skoro mesec dni skrivoma v Italiji. Pripeljal se je z Dunaja preko Gorice v Benetke, in sicer pod krivim imenom inženirja Popafa. Italijanska vlada mu je bila sama izstavila potvarjeni potni list in mu dala po vrhu več policijskih agentov na razpolago. Rikof se je mudil par dni v Benetkah in Florenči, tri dni je bil v Rimu, kjer je stanoval v preprostem hotelu in se razgovarjal parkrat z Mussolinijem.

Nato je šel v Neapelj in na otok Capri ter ostal neopazeno tam 20 dni. Zdravil se je na jetrih in v grlu. Danes je Rikof zopet v Rusiji in sedaj so šele odkrili, da je bil v Italiji.

VZORNI ZET.

Mažarski kmet je povabil svoje sosede na kolino. Med pojedino je umrla v kuhinji kmetova tašča. Tužno je postalo kmetovo srce posebno ruditelja, ker bi moral pretrgati veselo zabavo s svojimi znanci. Svinjina, vino, mažarski črdaš so ga zelo navdušili, zato je sklenil prikriti nesrečo gostom. Skrnil je taščino truplo v velik čeber ter ga pokril s plahto. Pozno v jutro se je zabava končala in kmet se je spomnil na mrtvo taščo. Hotel jo je položiti na mrtvaški oder, toda čebra

ni bilo več. Po noči so tatovi ukradli čeber, misleč, da je v njemu svinjina. Razjarjen je kmet naznanil tatvino orožnikom. Do danes niso še našli čebra, ne taščinega trupla.

Vzorni, veseli zet hoče spraviti tatove v kajho, kar ni gotovo, da se mu r. sreči. Popolnoma gotovo pa je, da pride on sam v kajho.

Kaj je novega na deželi?

KAMNJE.

Preteklo nedeljo v noč so neznani zlikavi uzmoviči ponovno vdrti v župnišče ter se polastili raznih dobrot. Galantni so bili v toliko, da so č. g. župnika pustili še pri zdravju in življenju. Kdaj mislijo priti in kaj vpletiti v tretje, še ni znano. Vsekakor pa jim bo preskrbljeno s cukarčki-francoskimi kroglicami!

VRTOVIN.

Tukaj je umrla znana „Hribarca“. Našli so jo zgorelo na ognjišču. Žalostno je bilo njeno življenje, še žalostnejša njena nenadna smrt.

STEVERJAN.

Preteklo sredo se je v Steverjanu izvršila na javni cesti pred hotelom Korsig izredna slavnost, ki jo moramo radi njene pomembnosti otepi pozabljenosti. Naš dični voditelj je ob tej priliki dobil viteško odlikovanje, katero se pa ni izvršilo po starih običajih. Delice viteške časti, gospod inženir Minoli, je zamenjal meč s svojo krepko roko in podelil novoimenovanemu vitezu, namesto viteškega udarca — štiri dobronamerjene klofote. „Straža“ je res delala krivico, našemu šolskemu voditelju g. Pellegriniju, ko je trdila, da je šibak. Dejstvo, da se ni pod štirimi udarci močne roke kar sesedel, dokazuje njegovo moč. Stvar bi bila sama na sebi precej smešna, če bi ne imela žalostnega ozadja, nad katerim se zgražajo vsi dostojni Brice, neglede na njih politično naziranje. Če bi mi sami šibali Pellegrinijevo nastopanje, bi nam utegnili gotovi. Toda ker je Pellegrinija radi njegovegrogi očitati strankarsko sovraštvo, govega postopanja oklofotal fašist, je pač jasno kot beli dan da se nad njegovim početjem zgražajo tudi pošteni pristaši fašistovske stranke. Do tega naziranja bi prišla najbrž tudi šolska oblast, ako bi nekoliko pregledala Pellegrinijevo obnašanje. Morda bi se ji posrečilo utepsti temu gospodu v glavo, naj puce pustiti pri miru.

V turek 13. t. m. se je zgodila pri nas težka nesreča. Desetletna Eva Vuk, doma iz Vrtojbe, ki je tukaj bivala pri sorodnikih, je utonila v grapi. Pogrešali so jo ves dan in poveslo zaman iskali. Okrog 5 ure zvečer so jo našli utopljeno v grapi — mrtvo. Naše grape zahtevajo skoro vsako leto kako žrtev, zato pazite na otroke!

BILJE.

V turek 13. t. m. se je zgodila pri nas težka nesreča. Desetletna Eva Vuk, doma iz Vrtojbe, ki je tukaj bivala pri sorodnikih, je utonila v grapi. Pogrešali so jo ves dan in poveslo zaman iskali. Okrog 5 ure zvečer so jo našli utopljeno v grapi — mrtvo. Naše grape zahtevajo skoro vsako leto kako žrtev, zato pazite na otroke!

IZ KALA NAD KANALOM.

Ob priliki poroke dveh lepih parov dne 9. maja t. l.: gospoda Lipičarja iz Dola, hiš. štev. 109, z gospico Pirihovo s Huma ter poroke njenega brata z gospico Lazarjevo Julko iz Kala se je gubrala za uboge šolarje lepa svota 84 lir in 10 stotink.

Da bi se našli še taki vrlji posnemovalci! Iskrena hvala!

SVETO PRI KOMNU.

V naši vasi je po volitvah vse mirno. Ljudje obdelujejo pridno svoja polja in z upanjem zrejo na bodočo žetev. Nekaj drugega pa nas teži. Naši cerkveni zvonovi so že nad leto dni pri nas, a ležijo v cerkvi sv. Egidija. Ljudstvo nestržno povprašuje kdaj nam cekvena ali politična oblast poskrbi, da postavimo zvonove na njih mesto.

KRVAVO SLAVLJE.

V Halle na Nemškem, v središču komunizma, so nemški nacionalisti postavili spomenik nemškemu generалу Moltkeju, ki je 1870 premagal Francoze. Med slavnostjo so vkorakali komunisti v mesto in prišlo je do pobojev. V boju je obležalo 19 mrtvih in veliko število ranjenih.

VELIKE ZABLJE.

Sentjakobska Čitalnica v Trstu se tem potom najtopleje zahvaljuje vsemu cenjenim vaščanom Velikih Zabljev na Vipavskem za lep sprejem in za gostoljubnost ob priliki društvenega izleta 11. t. m. Izkazali ste nam pravo slovansko gostoljubnost, za kar vam bodemo tudi v bodoče hvaležni! Velike Zablje nam bodo ostale vedno v najlepšem spominu!

Odbor Sentjakobske Čitalnice.

ERZELJ.

V naši duhovniji je smrt priznala od 2. novembra 1922 do 27. aprila leto, ko je umrl enoletni otrok. Torej ni bilo mrljica 17 mesecev in 25 dni. Takega slučaja še ni bilo odkar obstoji duhovnija.

GRAHOVO.

Dne 13. t. m. se je vršil tukaj pogreb rajnega preč. g. vikarija Jankota Sedeja. Takega pogreba Grahovci nismo še dočakali, in ga najbrž tudi ne bomo več. Vdeležilo se je pogreba 33 duhovnikov in sam prevzvišeni knez in nadškof je imel pontifikalno črno sv. mašo za svojim ljubljenskim bratom, rajnim preč. g. vikarijem. Pri maši in na grobu so prav lepo peli podmelški cerkveni pevi. Tudi ljudstva je bila natlačena cerkev. V poudeljek 19. maja ob 11 predp. so slovesna osmina po rajnem g. vikariju, h kateri ljudstvo vabimo vsaj bližnje gg. sobrate. Tudi na osmino bodo peli podmelški cerkveni pevi in nato se z ginljivo nagrobnice posloavimo od blagega rajnika, želimo mu večnega miru in pokoja.

Ni nam prijetno ko pišemo naslednje vrste, toda povedati moramo enkrat pred vsem svetom, kakšne navade so v naši občini. Zupnik Florjančič Franc je predsednik tukajšnjega fašista, občinski tajnik Mavri pa je njegova duša. Občinski svetovalec in načelnik gasilnega društva g. M. Kleča je ta odpadniška družba s pomočjo maršala karabinerjev kratkoma lo enostavno stališče, da ima pravico imenovati načelstvo društva samo vlada. Brezobzirno je pcelar maršalo in njegovi pajdajski dejstvo, da ima društvo od Italijanske vlade potrjena pravila. Vse to se je zgodilo na podlagi zahrbtnih obrekovanj. G. Kleč ima vse otroke v šoli v Jugoslaviji. Njegov sin je bil za velikonočne praznike doma. Neki fašist Umberto Grego je razširil po vasi vest, da je Klečov sin v neki gostini rekkel: vse Italijane bi bilo treba vselit v kanal. Vsi pa vemo, da mladenič tega ni rekkel, ker bi bilo brezmišleno in proti vsemu našemu čustvovanju. Mi vsi spoštujemo pošteno Italijane, zahtevamo pa isto od njih. Da bi g. Kleča spravili še bolj v zagato, so zamislili še drugo obrekovanje. Razširili so vest, da je Klečova žena izjavila: „Če ne sme biti na hiši gasilnega doma slovenska zastava, potem nečemo tudi Italijansko“.

Ta neresnična trditve je najbolje ovržena z dejstvom, da je g. Kleč sam napravil in razobesil državno zastavo na gasilnem domu. Niso v hišah in daleč od političnega središča, toda kakor vidite g. poudarka, imamo tudi tukaj zelo neprijetne boje z raznimi narodnimi odpadniki. Edina naša tolažba je, da jih zavedno ljudstvo obsaja.

MESTNE NOVICE

SPLšno SLOV. ZEN. DRUSTVO V GORICI

otvori v nedeljo dne 18. t. m. ob 4 h pop. v društvenih prostorih v ulici sv. Ivana 7 vrsto zanimivih predavanj. Naš oenotehnik g. Just Ušaj se je rada volje odzval našemu povabilu ter bo del predaval o ukuhavanju sadja in zelenjave ter njih konserviranju sploh. Ker je lep čas črešenj kmalu tu, bode to predavanje strokovnjaka koristno ne le vsaki gospodnji temveč vsakomur, ki rad dobro kuha in pa še raje, — dobro je. Vabimo k prav obilni udeležbi.

IZPITI ZA SREDNJE SOLE V GORICI.

Učenci, ki žele napraviti izpit, da bi bili prepuščeni v kakoršnikoli razred goriških srednjih sol (gimnazija, realka, učiteljske) naj se javijo najpozneje do 20. t. m. ustno ali pisмено pri tajnistvu dotičnih zavodov.

OSEBNA VEST.

Bivši vipavski dekan gospod Andrej Lavrič, kateremu je bilo odbito italijansko državljanstvo, je dobil župnijo Brezovico pri Ljubljani, kamor je bil 7. maja inštaliran.

PROSVETA.

MOHORJEVE KNJIGE.

Goriška Mohorjeva družba opozarja, da nekatere občine, oziroma duhovnije doslej še niso prejele nabiralnih pol.

Zato je društveni odbor poslal naknadno v te kraje pole ter jih izročil gospodom, ki bodo iz prijaznosti vpisali nove ude. V Skopem ima nabiralno polo g. Rudolf Zivic, trgovec, v Avčah g. Avgust Kovačič, št. 5., v Kobjeglavi gospa Leopolda Birska, v Lokvi pri Divači g. Slavoj Prapotnik, v Dobravljah g. Franc Rustja, trgovec, v Skeljah gdena Francka Baje hšt. 86., v Vrtovinu g. Henrik Čermelj, trgovec, na Vrabčah g. Ivan Jelerič, v Kahljah g. Franc Mozetič. V Srednjem ima polo g. župnik Al. Makuc, v Stržišču g. župnik Ivan Seljak, v Devinu g. župnik Anton Grbec, v Deberdču g. župnik Bressan, v Grobovcih pri Komnu g. župnik Franc Klopčič, v Koprivi g. župnik dr. Anton Pčar, v Mirniku g. župnik Al. Mullig, v Levpi g. župnik Franc Klaužiček, v Ovčji vasi, na Ukvalah in Zabnlcah g. župnik Anton Černornja, v Ločniku g. dekan P. Mozetzig. Za pet lir, ki jih plačajo udje poverjeniku, dobijo jeseni krasen koledar, ki bo podoban Mohorjevim koledarjem izpred vojne, dobe domačo povest, daljši roman ter knjigo z gospodarsko vsebino. Kdor želi dobiti vrhuntega učiteljken po izredno nizki ceni, naj to pove poverjeniku.

France Stelc: *Griz zgodovine umetnosti pri Slovencih*. — To delo, ki ga je Nova založba v Ljubljani ravniokar izdala, je slovanska javnost že dolgo potrebovala. V njem opisuje dr. Stelc razvoj umetnosti stavbarstva, kiparstva in slikarstva na Slovenskem od najstarejših časov do današnjega dne. Pisatelj je dobro razumel potrebo modernega čitatelja, ko se je odločil, da ne poda zgolj statistike umetnostnega dela na Slovenskem, marveč da opiše duha našega umetnostnega stvarjanja v tesni zvezi z ostalimi kulturnimi dogodki doma in v tujini, ki so neodločevali v našem duševnem življenju. A čeprav je bil glavni namen knjige, da zariše jasno črto umetnostnega razvoja med Slovenci, je pisatelj vendar naveel najvažnejše umetnostne spomenike in najbolj odlične umetniške osebnosti, tako da delo dejanski predstavlja prvo slovansko umetnostno zgodovino. Besedo knjige poljsunjuje velika množica slik.

GOSPODARSTVO.

Kako naj pride mali kmet do večjih dohodkov?

Glavna skrb vsakega kmeta je, da mu daje zemlja, ki jo obdeluje, kolikor mogoče veliko koristi, in sicer ne samo na polju, ampak tudi v vseh panogah, ki so tesno združene s kmetijstvom.

Pri nas spada velika večina kmetij med takozvane *male kmetije*. Naše „male kmete“ pa slišimo pogosto govoriti tako:

„Kaj bom delal in se mučil? Z vsem svojim delom ne spravim niti toliko žita skupaj, kolikor ga rabim za celo leto, niti ne morem rediti toliko živine, kakor bi jo rad. Ja, drugače bi seveda bilo, ko bi imel dovolj zemlje! Oni, ki imajo grunte, lahko delajo, ti imajo vsega dovolj, ampak kaj hočemo mi, ki smo revni! Revez ostane revez in ne pride naprej“.

Takega govorjenja lahko slišite, kjer in kolikor ga hočete. To govorjenje pa ni pravilno.

Skušnje nam kažejo, da se da prav dobro „piti naprej“ in dobro shajati tudi na mali kmetiji, če zna človek iz zemlje potegniti vse, kar zemlja daje. In zemlja daje veliko.

Velika kmetija je pripravna za tako zvano „ekstensivno“ delo. Te se pravi: Za del „na široko“. Na veliki kmetiji se ne pazi na vsak košček zemlje, ker tam se prideluje v masah. *Mala kmetija pa redi človeka le z „intenzivnim“*, to je s *podrobnim delom*. Na mali kmetiji je treba izkoristiti vsako ped zemlje, uporabiti je treba vsako sredstvo, da zemlja vedno več nese in to se na taki kmetiji ravno zato lahko zgodi, ker je majhna.

Le poglejte vrtnarje v gorški okolici. Nekateri imajo naravnost smešno majhne vrtičke, ampak vedno „brkljajo“ na njih. Kopljejo, gnojijo, zalivajo, sadijo in zato tudi žanjejo po trikrat na leto z vsake grede! Majhen, skrbno obdelan prostor zaleže več nego velika, a površno obdelana njiva.

Zunaj na deželi seveda se pridelovanje zelenjave ne izplačuje tako kot v mestni okolici. Na deželi zaleže zelenjava le za domačo porabo, kar je pa tudi nekaj. Pač pa se izplača na malih kmetijah gojitev takozvanih *malih živali*, kakor so domači zajci, perotina, tu in tam pa tudi ovce in koze, kjer je dana možnost za to.

Domači zajci so pri nas po navadi otroška igrača. Otroci imajo te živali navadno v hlevih, kjer skačejo med živino sem in tja. Kadar je pa lepo popoldne in se paglavci dolgočasijo, grede v hlev, vlove zajca in se igrajo z njegovimi doignimi ušesi. To igračkanje traja tako dolgo, dokler živina zajcev ne pohodi ali pa dekler cel zarod ne pogine. Tako je pri nas.

V drugih, zelo naprednih deželah pa je reja domačih zajcev silno plodna in ranoga kmetijstva, n. pr. na Francoskem, v Belgiji, v Nemčiji in na Angliškem. Belgijci prodajajo vsako leto na Angliško na milijone domačih zajcev in dobe zanje lep denar.

Kdor hoče domače zajce rediti umno in pametno in s koristjo, jih ne sme rediti pod jaslini, ampak mora napraviti *primerno kletko*. Iz starih desk se napravijo približno 1 m dolgi, 70 cm široki in okoli pol metra visoki zaboji. Sprednja stena napravimo iz žice (drata). Take „zaboje“ ali kletke lahko postavimo drugega vrh drugega, kolikor je pač živali. Kletke nasteljeimo z odpadki od sena, ki jih je dovolj v vsakem hlevu. V vsake take kletke denemo po eno samico, samca po posebej v svojo kletko. *S tem omogočimo natančno kontrolo, da se samci in samice ne parijo „v klet“*, kar je navadno vzrok, da cela reja propade.

Samiceam je treba nastlati v enem kotu precej visok kup sena, da si napravijo svoja gnezda. Skrbeti moramo tudi, da se voda (sealnice) kam odteka, da je kletka vedno suha. Snaženje kletk je zelo važna stvar. Na odtok vode je treba paziti posebno takrat, če imamo postavljene kletke drugo vrh druge. Mladice pustimo pri materi po 4-5 tednov, potem jim damo „mehko“ hrano, ko pa dorastejo, pridejo v svoje kletke, seveda ločeno samec posebej, samice posebej, ker je vedno treba paziti na to, da se ne plodi sorodstvo medseboj. V mlade samice enega rodu je treba dobiti zamenjave vedno lahko brez stroškov.

Paziti pa je treba na to, kaj hočemo od živali imeti, ali kožuho vino ali meso. Kdor jih hoče rediti „na meso“, mora izbrati primerno pasmo. Zato hvalijo belgijsko pasmo. Belgijski domači zajec postane lahko do 8 kil težak. Kdor pa hoče kožuho vino, mora dobiti zopet za ta namen primerno živali. Krznarji radi kupujejo kožo od „srebrno-belih“ zajcev, je pa tudi pasma, ki ima zelo rjavo dlako s črnimi progami.

Reja domačih zajcev se izplača zlasti za male kmetije. Tam je časa dovolj za oskrbovanje kletk, stroški so zelo majhni, ker je žival skromna in z vsami mogočimi olupki in s travo in s senom zadovoljna in plodi se tudi tako hitro, da so nabavni stroški kmalu pokriti. Cena pa odgovarja današnji splošni dražnji in torej gotovo ni prenizka.

Meso domačih zajcev je jako okusno. Na Francoskem in v Belgiji ga dobite dnevno skoro v vsaki gostilni, a tudi premožni ljudje zajče meso zelo cenijo. Pripraviti pa se da na mnogo načinov. Pri nas obstoje sicer proti zajčjemu mesu gotovi predsodki, toda draginja govedine in teletine bo bržkone tudi naš „mestni“ okus pripravila do uživanja zajčjega mesa, in še veselji bomo, če ga bo kaj.

Če bi se umna reja domačih zajcev dala pri nas vpeljati, bi lahko nesla cel deželi jako znatne dobičke. Gotovo se pa izplača ta stvar zlasti za male kmetije.

LISTNICA UREDNISTVA.

Stržičec. Preveč osebno. V domače prepire se ne moremo spuščati.

Praprtuo-Pečine. Radi besede „Stata“ smo dobili več dopisov. Ker nam že itak primanjkuje prostora in se ne moremo spuščati v malenkostne krajevne razprtije, zato ne priobimo nobenega. Uverjem smo, da se bo stvar dema najlepše poravnala. To naše načelo velja tudi za pečanska dekleta. Prosimo pa, da nam čim živahnije poročate o raznih drugih domačih novostih.

DAROVI.

Za *Star. stržičec*: Namesto venca na grob pek. župniku Miroslava Rodiču darujejo gornejvemska dekleta svoto 58 Lir. Bog povrni!

POSJOJILNICA V BILJAH

vabi na svoj redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljno dne 1. junija ob 4 uri popoldne v prostorih Konsumnega društva.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računov.
4. Volitve.
5. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri zbor ne bo sklepčen se bo vršil 1 uro pozneje občni zbor ob vsaki udeležbi.

Odbor.

Podpisana naznanjata slav. občinstvu, da sta otvorila dne 12. t. m. v ulici Garibaldi št. 20 (prej via Teatro) L. nadstropja.

PRAVNO PISARNO

v administrativnih, nespornih, izvršilnih zadevah in onih tisočih se vojnih škod in posredovanja dobave posojil.

Vinko Čuk, bivši ravnatelj zemlj. knjige v Gorici.

Anton Trampuž, bivši sodni official pro ekrožni sodniji.

HISA z dvoriščem in hlevom ob cesti sredi vasi se proda ali odda v najem. V hiši je gostilna in štacuna. Naslov pove uprava.

Na prodaj so posestva v Sloveniji. Mnogo najrazličnejših malih, srednjih in velikih kmetijskih in gozdnih posestev, gostiln, trgovin, žag, mlinov, hotelov, vil, stanovanjskih hiš, grajščin itd. ima na prodaj po zelo ugodnih cenah: Rešitna pisarna Arzenšek e Comp. Celje Kralja Petra ul. 22.

NA PRODAJ je hiša na krzišču prometnih cest, v kateri je sedaj gostilna. Leži uro hoda iz Gorice ob glavni cesti. Pripravna za gostilno, trgovino ali tudi drugo obrt. Naslov pove upravnistvo lista.

Cement iz Čedadada

po 17 lir kvintal

pri

Benečančku v Kobaridu

NAŠ ZOBOZDRAVNIK

doktor Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh. sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
11 v Gorici, na Travniku št. 28

Prodajalne „Čevljarske zadruge v Mirnu“

Gorica, Corso Verdi 32. Trst, Via dei Rettori 1,

ter komisijske zaloge po celi Julijski Benečiji so založene

z „Adria-Sandali“

letošnjega izboljšane izdelka.

ERNIA

ozdravljena

z najnovejšim pasom BROOCK.

Mirodilnica in dišavarnica

E. Grapulin-Gorica

naspr. ljudskemu vrtu, Corso Verdi 27.

POZOR!

POZOR!

na dobro znano domačo tvrdko

ANDREJ MAVRIČ

Via Carducci 8 — GORICA — Via Carducci 8.

ima v zalogi raznovrstno moško in žensko sukno, platno, perkal, zefirja, kakor tudi veliko množino češkega blaga - domače in češko perje, volno, žimo, travo, bombaž, vzmeti in izgotovljene štramae. - Lastna krojačnica, katere sprejema vsako naročilo in izvršuje točno in po smernih cenah.

Za obilen obisk se najtopleje priporoča cenj. občinstvu ANDREJ MAVRIČ.

NA DROBNO!

NA DEBELO!

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi »Trgovski Dome«

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavica	CENTRALA:	Reserva SH S
in rezerve:	LJUBLJANA	Dln.
Dln. 50.000.000		10.000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Crnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Ohrestuje vloge na knjižice po 4 1/2%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.

Isvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.